Ч. 132. Львів, неділя, дня 21. падолиста 1915. Рік I.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Ціна примірника 6 сот.
На провінції 8 сот.
В занятих територіях 4 коп.

Виходить що дня рано.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ півроку	12.— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся тільки важнійші і застережені. — „Українське Слово“ продають всї бюра по цілім краю.

Адреса редакції й адміністрації: ЛЬВІВ, ул. Руська 3. Експедиції: Бляхарська 11.

Ціна оголошень:

За оголошення числимо за одношпальтову стрічку або її місце 20 сот. Надіслане 50 сот. за стрічку, а в оповістках 40 сот., в редакційній части 60 сот. Повідомлення про вінчання, заручини і т. д. 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошення за слово 6 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошення за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Одна із занедбаних справ.

Відень, 17. падолиста 1915.

В 125. ч. „Українського Слова“, в статті п. з. „Преважна справа“ вказано на велике значіннє інформаційної праці про українську справу за границею. В тій статті обговорено теперішний стан сеї праці в Европі і її хиби. Вказано на недостачу українських пресових бюр, на недостачу кореспонденцій, спеціяльно видаваних для ужитку чужої преси, також невтральних держав, на недостачу українських кореспондентів у воєнних пресових бюрах в наших ґенеральних штабах, словом, звернено увагу на нашу велику хибу, а іменно на те, що ми не вміємо, чи може [illegible] органувати „журналістичну біржу“.

Всї ті уваги дуже слушні, нам треба конечно ті хиби направити, доки ще не за пізно. І др. К. Трильовський вніс дуже оправдане (але ще не знати, чи щасливе) внесеннє на нараді Загальної Української Ради в справі установлення за границею постійних делеґацій Загальної Української Ради, якіб бодай в части зарадили тим хибам на полї інформовання Европи про Україну. Навязуючи до згаданої статті в „Українському Слові“ зверну я увагу на ще одну, на жаль занедбану, а дуже важну для українського питання справу. Маю на думці спосіб інформовання світа, отже і невтральні державп, про українське питаннє при помочи міжнародньої мови есперанто.

На сьому полї у нас зроблено вже дуже гарний початок: два літа вже виходила в Коломиї українська часопись на есперантській мові п. з. „Ukraina Stelo — Зоря України“, якої видаваннє припинила л и ш е війна. „Зоря України“ — треба признати — зробила дуже богато для українського питання у світі. Не місце тут менї подавати огляд праці зробленої українськими есперантистами при помочи „Зорі України“, сподію ся, що буду ще мати нагоду про те написати колись більше. Що „Зоря України“ дійсно богато причинила ся до поширення й спопуляризовання української справи за границею, свідчить вже хочби сам факт її істновання через два літа. Мимо того, що на Україні дуже мало поширене есперанто, ба що більше, його зустрічають у нас з кпинами, мимо того, що українських есперантистів мала жмінка, то „Зоря України“ змогла виходити при помочи есперантистів світа через д в а л і т а. без ніяких підмог, а то й при ворожому настрої зі сторони української суспільности. Се значить, „Зоря України“ принесла есперантистам всего світа дійсно щось дуже цікавого, коли вони її передплачували. Gros передплатників „Зорі України“ давала Німеччина. Анґлія і Франція. Кромі сього було досить показне число передплатників з Болгарії, Румунії, Греції, дальше з Америки, зі східної Азії (Японія. Хіни, звідси мала „Зоря України“ одного співробітника) і инших частий світа. Сумніваю ся, чи котра з українських часописий, тепер або перед війною, може похвалити ся таким поширеннєм. Яке зацікавленнє збудила „Зоря Укр їни“ між чужинцями, можна бачити хочби з того, що б. посадник міста Льондону, Сір Везір Стронґ спеціяльно зацікавив ся українським народом і вів в сій справі живу кореспонденцію з редакцією „Зорі України“. З Німців згадаю між иншим те, що теперішний державний канцлєр Бетман Гольвеґ дуже цікавив ся есперантським рухом на Україні, а в одному з листів до редакції „Зорі України“ висказав погляд, що есперанто може дуже причинити ся для зазнакомлення світа з українським питаннєм, Редакція по можности служила всїм чужинцям дуже радо інформаціями про українське питаннє, але на жаль не можна було видати ніякої інформаційної брошури по есперантськи про наш нарід.

Підчас війни застановило ся виданнє „Зорі України.“ Дотеперішний видавець п. О Кузьма згуртував у Відни українських есперантистів і хотів відновити видаванє часописи, однак проба не повела ся. Гуртом есперантистів старав ся дальше видати проф. Г[illegible]івського „Перегляд [illegible] о байдужність наших людей. На приватні складки гурток видав тепер у Відни карту України переписним листком, а часть видання вже розіслано европейським есперантистам, головно до Німеччини, Угорщини, а опісля до Швайцарії. Рівночасно вислано сю карту з відповідною інформаційною статею про Вкраїну до есперантських журналів з просьбою о її поміщенє.

Не розпоряджаючи средствами до видавання інформаційних брошур по есперантськи, кружок устроює про Україну відчити по віденських есперантських клюбах, при доволї значному числї слухачів. Про один такий відчит я подав був свого часу вістку у „Ділї.“

І власне на занедбаннє сеї важної справи звертаємо отсим увагу міродатних чинників. Мимо того, що між українськими діячами і політиками є богато приклонників, а то й есперантистів (прим. др. З. Кузеля, др. Трильовський. др. С. Данилович і др.), то у нас чомусь дуже консеквентно занедбуєть ся есперанто, чомусь дуже не хочуть звернути уваги на те, що при помочи есперанта можна дуже богато зробити для української справи. Те занедбаннє моглаби ще нинї направити Загальна Українська Рада.

Дальше видаваннє українського есперантського місячника „Ukr ina Stela — Зоря України“ якаб служила головно для інформованя невтральних держав, прим. Румунії, Греції, де не дуже радо читають німецькі публікації по причинї русофільської аґітації. Рівночасно ЗУР. моглаби видати праці др. С. Рудницького, др. Л. Цегельського і др. по есперантськи, чим також дуже причинилоби ся до обзнакомлення заграниці з українським питаннєм.

Українські есперантисти мають й тим більше право домагати ся видавання також есперантських інформаційних брошур про Вкраїну, бо в українській суспільности закорінив ся дуже фальшивий погляд, що, мовляв, укр. есперантисти надто великі космополїти і одушевляють ся есперантом на шкоду укр. націоналізму. Ми певні, що з сим поглядом ще зустрінемо ся, і то не раз. І вже хочби для його поваленя варто зробити такий експеримент і взяти есперанто на услуги націоналізму.

Ся прогалина мусить бути виповнена. Колись скінчить ся війна. Буде мирова конференція. Там, де вона буде, треба буде мати знакомства серед дипльоматів і міродатних публіцистів.Публіцисти гуртують ся якраз в центральному есперантському союзї журналїстів і публіцистів в Голяндії Даймо їм знати про Україну по есперантськи. Ним буде мати за собою підготовлену опінію держав, також і невтральних.“ А король Еспанії є есперантист і зачувати, тепер заходить ся коло навязаня мирових переговорів. Грецький король завів у грецькі школи есперанто, на державний кошт видаєть ся в Атенах есперантський журнал „Greklanda Esperantisto.“ І чому про се все нїхто не хоче думати, і вже тепер сього не підготовлюєть ся і не стараєть ся для нас здобути опінію хочби при помочи Есперанта? „Виведім самі свою справу з галицького певеулка у світ.“ Поставмо українську справу перед світом по есперантски. А Есперанто — се значить надія на красшу будуччину людства...

Іван Чепига.

Зле переведена коректа слів.

(З нагоди пастирського посланія.)

Не однаково судило ся князям нашої церкви пережити чорну годину московського наїзду. В час коли всьо готовило ся „сїрим шнурком“ еміґрувати над береги Дунаю, з уст львівського митрополита впало рішуче слово: я остану серед своїх вірних.“ І остав. В страшні дні наїзду був тим, до котрого звертали ся очі всего українського Львова, був тим, що самою своєю появою говорив народови слова розради і надії. А потому одного дня станув на проповідниці і сказав, що за ідею можна вмерти і він перший готов віддати життє за святу католицьку віру. Може бути, що для декого віддаленого від Львова вже тоді простором десяток миль, видавало ся се театральним жестом і блискучою фразою — для тих, що ту хвилю виділи і цереживали — та подія остане як спомин такої сили і величини, для якої ледви чи найдеть ся місце в душі пересїчного фліхтлїнґа...

Перемиський епископ Чехович остав теж на загроженім пості. Знала його вся перемиська залога. В час облоги був серед неї Самаритянином, санїтетом і провідником. Виратовані від неволї оборонці Перемишля розказують, що покійний перемиський епископ бував гостем на фортах, де огненним словом загрівав жовнїрів до витривання; бували случаї, що ночю в супроводї військових старшин доходив до передових ровів, щоби відвідати сторожі і занести їм своє благословенство. Перемиський епископ не пережив упадку свойого міста і перенїс ся у кращий світ. Супроводжало його в дорогу те переконаннє, що сповнив свій обовязок і витревав на тяжкому пості до послїдньої хвилї. Инакше інтерпретував свої обовязки станиславівський владика еп. Хомишин, що „віддавши свою Епархію в покров Марії“ (посланіє пастирське стор. 20) спас ся перед надходячою тучею бігством, опинюючи ся серед привітних стїн віденського готелю, де „мусів скитатись якийсь час, будьто в чужій сторонї і там дізнавати гіркої судьби і то таки від своїх патріотів“ (Посланіє пастирське стор. 6.). Та — як кажеть ся там далї — „нїчого не дієсь без допусту Божого, а

суди Божі хотяй укриті, однак всї суть оправдані і справедливі.“

Нинї положеннє змінило ся. Московська навала завернула. Львівський митрополит і перемиський владика не можуть промовити до своїх вірних. Один в неволї, другий „на правдї.“

За те на владичий престол в Станиславові вернув епископ Хомишин і видав „Посланіе пастирске до духовенства і вірних своєї Епархії о допустах Божих в часї війни.“ У нашій історії чимало доказів, що князї нашої церкви у велику годину вміли достойно і переконуючо промовити до народу, в хвилї трівоги скріпити його духа, в хвилї надмірного смутку вливати бальсам укоєння у зболїлі душі. Я перечитав посланіе еп. Хомишина

На вступі змальовано ярко всю грозу війни та доконане нею спустошеннє.

„Понад селами і містами взнеслись хмари диму і полуміня огнів. В декотрих сторонах краю села і місточка позчезали з лиця землї. З людей многі згинули від кулї або меча, инші в огнї згоріли, а декотрі з великого жаху зійшли з розуму.“

Війна се кара за гріхи народу, а гріхи ті ось які:

„істнувала у нас партія москвофільська що штучно зістала витворена платними аґентами російськими, а підтримувана і підпирана противниками добра нашого народу. Впрочім всякі товариства москвофільські були перед тим признані законами краєвими.“

Прочі гріхи се ріжні провини поодиноких „патріотів“, короткозорих і в вірі звихнених письменників, шкільної молодїжи, якогось ославленого і поважаного у нас історика. А дальші наші гріхи се те що ми „стали кланятись немов божкам всяким діячам і поетам народнім,“ що „у нас намножилось немов грибів по дощі всяких патріотів і аґітаторів.“ Вчисляєть ся тут навіть якогось „чоловіка котрому третьої клепки в голові бракує“ (стор. 11.). Далї згадує владика про кривду „одного монастиря Сестер Василіянок, про якесь віче університетської молодїжи, про якусь богохульну часопись і про те, що в недїлю посвячену найсв. Серцю Ісуса устроєно у Львові здвиг Січей і Соколів.“ З гріхів сповнених на еміґрації занотовано „слова які впали з уст одного чільного нашого інтелїґента“ про національну церков і поминки, які устроєно в честь „батька радикальної партії, бувшого соціялїста, який много накоїв у нас лиха під зглядом віри і релїґії.“

Ось такий реєстр гріхів

За гріхи наспіла слушна кара.

Не вже справдї станиславівський владика, по повороті з чужини не мав для своїх вірних нїчо більше сказати понад те, що є в посланію. Анї одного слова, щоби було укоєнням для наболїлих душ станиславівської Епархії. Гей, гей! Як инакше промовили до своїх вірних Більчевський і Бандурський. Посланіє згідно з часом який переживаємо писано нервозно, нестаранно, а коректа переведена ганебно. Стрічаєть ся

нпр. на стор. 18: „Серце Ісуса найбільше дізнає зневаги в Найсв. Евхаристії“... або: „Ковтаймо до Його (Ісуса) рани“...

Після перечитання посланія найсильнїйше врізують ся в память слова: „застановім ся над собою, осудїм себе і чим лучше себе осудимо... тим сильнїйша запорука нашого двигнення.“

І ще одно: „Де суть у нас ті численні ряди сильних і відважних борцїв за правди віри, за Христа і Його Церков? Чи не соромитись нам треба, коли приходить ся на се питанє відповісти?“

Ст.

Урядові воєнні звідомлення.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронтї.

Артилєрійські і мінові бої в Арґанах та в їх сусїдстві і в Воґезах.

Німецька летнича ескадра заатакувала табор англїйських військ коло Poperinghe.

На східнім фронтї.

Нічо нового.

На сербськім фронтї.

У вчерашнїх успішних боях в погони піймано округло 5.000 Сербів.

Начальна управа армії.

З ГОЛОВНОЇ БОЛГАРСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 16. падолиста 1915.

Нинїшні операції на всїх фронтах пішли для нас дуже корисно. Наша армія посунула ся скрізь наперед і осягнула отсї успіхи: На фронтї Ґрадско-Нїкотін, коло 17. кіл. на північний схід від Прілєпу, відкинено Французів на південь від Велєс через ріку Чрнї, при чім Французи покинули карабіни та инші части зброї, опісля по смілім фронтовім наступі, скомбінованім з маневром окриленя, здобуто Свінніцьку Ґляву, коло 12 кіл. на північ від Прілєпу, дуже важну стратеґічну точку на дорозї Велєс-Прілєп. Здобутє сього переходу отвирає дорогу на Прілєп і Монастир. Нинїшньої ночи наші передні війська обсадили Прілєп. Наші війська, що оперують коло Тетова, посунули ся на південь, побили Сербів і заняли Ґостівар. Розпочато погоню в напрямі Крчева, коло 30 кільом. на південь від Ґостівару. Колюмна, яка оперує на фронтї Качанїк-горби Ґілян-Каменїк (зараз на північний захід від Ґіляну) в загальнім напрямі на Ґілян, по триднев[і]й завзятій крівавій боротьбі переломила сербські становища в центрі й обсадила Ґілян. Нинї наші війська стоять на захід від міста Ґілян,а15—18 клм. від Прістіни. Добича виносить 18 гармат, 2 вози муніції. 2.000 карабінів і богато иншого воєнного матеріялу. Полонено 3.000 Сербів. Наші війська в погонї за Сербами в околиці Курсумлє-Лєсковац дійшли вчера до лінії Арлянська Плянїна (точка виміру 28, коло 22 клм. на південний захід від Прокуплє) — Радіновац, коло 25 клм. на південний захід від Лєсковаца, причім здобуто сэрбську батерію полевої артилєрії з запрягом і богато матеріялу до сипаня шанців і полонено 3.000 Сербів. Коко Александровац знайдено 13 гармат, вкинених Сербами до Морави.

З ГОЛОВНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На дарданельськім фронтї під Анафоттою і Арі Бурну від часу до часу взаїмний нагальний огонь артилєрії і піхоти та киданнє мін. Дня 16. с. м. неприятель під Седіль-Бар поновив підприняті попередного дня на фронт наших двох полків атаки, але всюди зістав успішно відкиненим.

На фронтї Іраку наші передні сторожі приневолили до відвороту неприятеля, котрий старав ся посунутись вперід під ослоною моторової лодки з правого берегу Тиґрису. Командант підводного судна згинув.

Впрочім нїчо вового.

Европейська війна.

Затопленнє англїйського кружляка.

БЕРЛЇН, (Бюро Вольфа). Одно з наших підводних суден дня 15. с. м, на побережу північної Африки затопило анґлїйський помічний кружляк „Тара“, а 6. с. м. в присгані Солюм два анґлїйські канонїрські судна, (кожда уоружена в дві армати) „кн. Аббас“ (300 тон) і „Абдуль Гамід“ (45 тон) заатаковані несподївано. Те саме судно привело до мовчанки уоружений анґлїйський парохід торговельний і забрало як добичу армати корабля.

Шеф штабу адміралїції.

Болгарські вожди.

Командантом першої болгарської армії яка оперує в Старій Сербії є ґенерал Боядєв, про якого підносять, що він є одним з нечисленних болгарських офіцерів штабових, який побирав військове образованнє не в Росії, а в Італії,

З холмських типів.

Записки руссофіла.

I.

Холмщина протягом столїть витворила окрему місцеву культуру, що своїм кольоритом відбігає значно навіть від найблизших сусїдних земель — і Волини і Галичини. Головна окремішність її є в тім, що в полїтичнім і національнім життю на перше місце виступала релїґійна справа. Звідки се пішло, — докладно розслїдити трудно.

Може в тім вплив працї духовних просвітителів Холмщини, епископів. — Методій Терлецький, Яків Суша, Максимілїян Рило не даром довгі часи вели інтензивну працю над своєю паствою. Грає тут ролю й се, що Холмщина се західна окраїна, — перед денаціоналїзуючими впливами Польщі нарід інстинктово шукав охорони в своїй церкві. Доповнила решти полїтика російського правительства, що насильством хотїв знищити унїятську церкву і мимохіть покрив переслїдувану релїґію німбом мучеництва.

Віра — найдорожша справа Холмщини. Кождий, хто жив в холмській землї або займав ся її долею, мусів зустріти ся з релїґійним питаннєм, мусів зайняти до нього своє становище.

Ми, Українцї бачимо сю справу в світлї нашої церковної традиції; ми сю справу розуміємо в цїлій її досяглости, — для нас се дїло справдї р і д н е.

Инакше дивлять ся на холмські справи Поляки, що в унії бачать тільки міст до латинства і польонїзації. Инакше розуміла її Росія, що вважала унїятів блудними вівцями православя, що мусять вернути ся до „чистої“ віри.

Релїґійна справа витворила в Холмщинї цїлий ряд льокальних світоглядів, зробила цїлий ряд культурних т и п і в, таких ріжнородних, як жоже нї в одній нашій країнї.

II.

Оден тип, яким хочемо тут заняти ся, се — г а л и ц ь к и й д і я ч - р у с с о ф і л в Х о л м щ и н ї. Коли російське правительство задумало русифікацію Холмщини, до сього дїла не могло ужити власних сил (вони не знали місцевих обставин і були замало інтелїґентні), але завізвало до сього своїх прихильників з Галичини. Кілька разів появляла ся в Холмщинї ся галицька пошесть „просвітителїв“, що лишила на місцї найгірші спомини, як нечесне орудє брутальної російської власти. На їх оправданнє не можна привести нїчого, — хиба, що самі виховали ся в національній несвідомости, — в отруйливій атмосфері тодїшнього галицько-польського життя.

Попали нам в руки спомини одного такого русофільського діяча, списані на старости літ *). Їх автор, Соневицький належав до найстаршої ґенерації обрусителїв, — в Холмщинї був уже 1865 р.

Близше про нього знаємо лиш се, що став чиновником — здаєть ся в судї. Але не важна тут особиста історія, — Соневицький інтересний для нас як представник одного гурта й напряму.

Прийшов до Росії певно для хлїба, — але думав, що іде працювати для великої ідеї. Яка се була ідея, він ясно не здавав собі справи — і цїле життє здаєть ся не розяснило йому сеї загадки.

З Галичини він винїс горячу любов до свого народа, — до його звичаїв, віри і мови. Се знати з кождої сторінки його оповідання. З натиском підносить він; що „малоруське племя“ ріжнить ся від польського народа „традиціями, мовою і національністю“. Радби, щоби всї ті прикмети лишили ся й дальше в рідній країнї. Вважає буте похвальним, що перші галицькі учителї в Холмщинї придержували ся унії, — хоч при тім бажав би, щоби з грецького обряду стрясти всї впливи латинства. Прихильно витає думки, щоби в церквах завести і проповіди в „малоруськім язицї“. З приємністю оповідає про якогось одставного майора, що до народа звертав ся просто „малоруським“ язиком. Не знаходить слів похвали для епископа Михайла Куземського, що він шанував рідну мову:

Вихований в традиціях старої клясичної школи епископ Михайло, крім старих мов володів вповнї нїмецькою і польською мовою, але п р и в и п о в н е н н ю о б о в я з к і в с л у ж б и і у с е б е д о м а у ж и в а в в и к л ю ч н о м а л о р у с ь к о г о н а р і ч а, і хоч розумів російську мову, то говорити нею вагав ся — навіть в часї переговорів з представниками вищої власти він не соромив ся говорити по галицько руськи' нерідко уживаючи висловів із церковно-словянської мови.

*) И И. Соневицький — Холмщина, очерки прошлаго Пб. 1912.

На чолї другої армії, яка задивляючо скорим ходом здобула більшу часть Македонії та боре ся тепер з Французами і Анґлїйцями є ґенерал Теодоров. Походить він з Боґраду в Бесарабії; по укінченю петербурської военної Академії відбув першу сербсько-болгарську війну в р, 1885. Підчас послїдної війни з Туреччиною відзначив ся як командант 7. дивізії. яка по побереню незвичайних трудностей заняла перша Солунь. Підчас війни між Болгарією а Сербією і Грецією стояла дивізія ґенерала Теодорова на тих самих становишах, на яких тепер відносить сукцеси над союзними арміями.

Знаннє терену улегчує задачу болгарському вождови, а єго звісний віськовий талан дає запоруку дальших побід.

Монастир загрожений, — Консуляти перенесені до Солуня.

АТЕНИ. (Ткб.). Урядових вістей з фронту доси ще нема, а телеґрами, поміщувані в письмах доносять, що положеннє Сербів є дуже поважне. Прілєп має бути занятий Болгарами, котрі тільки на 2 годин часу є віддалені від Монастиру та виконують окружуючий рух.

Положеннє Монастиру є дуже критичне. Консулї з виїмком французького, виїхали до Солуня і там перенесли свої архіва.

Французька преса жадає острілювання Солуня.

ПАРИЖ. Французька преса виступає проти Греції все з тим самим жаданнєм, щоб вже раз рішилась. Розоруженнє переходячих на сербську область сербських та французько-анґлїйських військ не можна стерпіти. Пероговори Греції з почвірним порозуміннєм тревали за довго. Зібрані на Мальтї війська треба вислати на Грецію острілювати її побережа, коли Греція не відповість рішучо в найкоротшім часї.

Румунсько-російські переговори.

БУДАПЕШТ. „Pester Loyd“ доносить з Букарешту: „Universal“ доносить: Мінїстер публичних робіт, мінїстер рільництва і державний секретар мінїстерства війни та оден посол, брат президента мінїстрів, виїхали вчера до Сілїстрії де відбудуть конференцію з уповновласненим російським відпоручником князем Урусом.

Значіннє стрічі.

БУКАРЕШТ. Доносять тут, що в Сілїстрії відбувають ся румунсько-російські конференції. Часописї живо інтересують ся тими конференціями. та приписують їм велике полїтичне значіннє.

Дальша мобілїзація в Росії.

ПЕТРОГРАД. (Ткб.). Візвано до нарокування ціле ополченнє другого покликання та добророльців.

Denis Kochin в Греції.

ПАРИЖ. (Ткб.). Дневники заявляють, що Denis Kochin мимо теплого приняття, з яким стрінув ся в Греції не зможе осягнути ніякого впливу на становиско і рішеннє грецького правительства.Преса зазначує, що вплив осередніх держав на правительство і корону в Атенах є так сильний, що тільки дуже енерґічна постава держав почвірного порозуиіння моглаб викликати якусь зміну. Коли не можна вже запобічи щоб Греція перейшла до неприятельського табору, то прецїнь треба запобічи, щоб таке виступленнє не було несподїванкою для почвірного порозуміння.

АТЕНИ. (Ткб.). Мінїстер Denis Kochin зложив візиту президентови кабінету Скулїдісови почім записав своє назвиско на аркушах, виложених на королївськім замку. Віддав візитові карти всім мінїстрам. Пополудні відвидів Венїцельоза і був у него більше чим годину.

ПАРИЖ. (Ткб.) „Petis Journal“ доносить з Атен: Denis Kochin зістав принятий королем на одногодинній авдиєнції.

Тяжкі обжаловання анґлїйського ґенерального штабу.

ЛЬОНДОН. (Ткб.) На вчерашному засїданню палати льордів заявив льорд Давідс, що звіти преси містили много зажалень на штаб підчас послїдних боїв у Франції, та що праця ґенерального штабу є лиха, в наслїдок чого не віднесено побід, Дня 25. вересня проломали анґлїйські війська три німецькі оборонні лїнії, що було-б допровадило до великої побіди, коли-б ґенеральний штаб був лїпше працював. Та не було на місци ніяких резерв. в наслїдок чого не можна було продовжати наступу. Подібні річи діялись дуже часто.

Льорд Гальдане висказав жаль по причині атаків передбесїдника. Анґлїя в відношенню до Німеччини що-до ґенерального штабу була в дуже некориснім положенню, та нині має ґенеральний штаб першорядний. Що-до офензиви д. 25. вересня заявив льорд Гальдане, що резерви були на місци і були готові підняти борбу. Що та борба не була успішна, то вина за се не спадає на недбалість маршалка Френха. Инший льорд відповів: Поступовання коло Loos є подібне до акції коло Neuve Chapelle де рівнож з певних причин [illegible] осягнено по ідн. Льорд Crewe заявив, що міродатні круги займають ся слїдством в справі атаку на Loos.

Мінїстер Cochin в Атенах.

АТЕНИ. (Ткб.) Мінїстер Cochin тут прибув.

Нова російська позичка.

КОПЕНГАҐА. (Ткб) „Berl. Tidende“ доносить з Петербурга: Російське мінїстерство фінансів видало нову позичку в сумі 1 мілярда рублів по 5 і пів прц. з десятилїтнім реченцем сплати. Облїґації виставлені на оказателя.

Тринайцять бувших сербських мінїстрів у болгарськім полонї.

СОФІЯ. (Пр. тел.) Болгарські війська при обсадженню місцевости Врнянска Баня полонили 13 сербських бувших мінїстрів, які там схоронили ся, між ними бувшого президента мінїстрів д-ра Владана Джорджевича.

Натиск почвірного порозуміння на Грецію.

ЛЇОН. (Ткб.) „Progress“ доносить з Атен: Франція й Анґлїя рішені зажадати від Греції ґарантії безпеченства їх військ на Балканї. В сїй справі ведуть ся вже диплоьматичні переговори.

ЖЕНЕВА. (Пр. тел.) Анґлїя заборонила всїм грецьким кораблям в своїх пристанях відїхати аж до приходу вдоволяючої відповіди грецького правительства в справі ґарантий безпеченства для експедиції в Солунї. Анґлїя домагає ся від Греції повної свободи акції для своїх військ і обовязуючої заяви що-до пляну евентуального розоруження сербського війська на грецькій території.

ЛЬОНДОН. (Ткб.) „Daily Mail“ доносить, що анґлїйські власти задержали в Лїверпулє і Ню-Кестли 90 грецьких кораблїв.

Скарб Укр. Січових Стрільців.

Відень. 16. падолиста 1915.

До скарбу Українських Січових Стрільців вплинуло через Відень в часї від 1. вересня 1914 до 31. серпня 1915, отже за 12 місяців 22.705 К 54 с. Підмоги для Стрільців виносили 9.861 К 34 с., видатки на орґанїзацію стрілецтва 4.837 К 79 с., видатки на сьвітлини Стрільців в поли, в Відни і у Львові 5.359 К 51 с., видатки на видавництва 1.645 К 24 с., видатки на урядовню 502 К 82 с. Разом виносили розходи 22.226 К 70 с. По відтягненню лишає ся сума 478 К 85 с.

Дякуємо сердечно за пересилані датки і просимо посилати постійно хочби найменші лепти, а також дбати про збірки з нагоди яких-небудь сходин або торжеств.

До збирання датків висилає Скарб У. С. С. на жаданнє викази печатані в десяти мовах, які є заразом повновластями. Всякі датки належить слати не на адреси приватних осіб, але на адресу Комісаріяту Українських Січових Стрільців, Львів вул. Зимороівича ч. 20, або на адресу; Zentralkasse der Ukrainischen Legion. Wien XIV., Goldschlagstrasse 108.

Щоби був спомин про великий час світової війни і участи українського стрілецтва в тій війні вийшли заходом Головної Боєвої Управи відзнаки: 1. Відзнака з буквами У. С. С., Синьо-жовта відзнака з буквами У. С. С. і роком 1914, в котрім повстав леґіон Українських Січових Стрільців; 2. Відзнака „клинці“ Довкола українських народних красок уміщені в виді клин-

---

Він був одним із світочів зорі національного відродження, що запалало в Галичині в перше 1848 р. і як строгий його адепт від того часу, з усїми, навіть з Поляками, Німцями і Жидами говорив не инакше як у своїм ріднім язиці... Така новина, що епископ в розмові з усїми уживає рідного малоруського язика, яким говорить й населеннє Холмщини, мусїла зробити переворот у цїлій епархії, бо до сього часу сей язик був у повнім занепаді; його вважали мужицьким говором, а у інтелїґенції признакою лихого тону“...

Так думає і пише старик-москвофіл, роздумуючи над справами холмської землї, — країни, яку сам русифікував...

III.

Але й про методи русифікації Соневицький говорить дуже критично. Він є чиновник — чиновництво вросло в його душу і про „государя імператора“ він говорить усе з найбільшою почестю, — але притім він вже є на пенсії і позволяє собі сказати дещо правди про російську систему.

Пропаґанда православя на Холмщині зовсїм його не вдоволяє. Не входить він у суть доґматичних спорів і обрядовости, — хоч ідеалом його є певно галицька церква. Але обурюють його насильства російської адмінїстрації. Епископ Куземський перший піонер „руської“ Холмщини мав рацію, що волїв усунути ся, як входити з кимби там не було в компроміси у такім дразливім предметї, як релїґійне питаннє в Холмщинї — каже він щиро. Ґрунт для православя був непідготовлений; не було потреби так спішити ся з проголошеннєм „обєдинення“.

Правлячі круги не хотїли до сього поважного питання поставити ся обєктивно, але накинули людности православє насильно. Пропаґанда ішла не дорогою духових місий, але зарядженнями адмінїстрації. Не шановано релїґійних почувань населення, але грубими способами нищено всї давні святости. Люде, що мали працювати в Холмщинї, не знали місцевих відносин і дбали тільки о власні користи.

Рідко де можна знайти в однім місцї стільки обвинуваченя на адресу пануючої системи. І се пише чиновник!...

Ще одна нотка звучить в записках Соневицького. — глибокий жаль, що Росія не вміла оцїнити помочи Галичан і за труди нагородила їх невдячністю.

Як приклад дає автор історію Миколи Ливчака, пароха Білої. Ливчак не міг погодити ся з усїми зарядженнями тодїшнього владики Леонтія і проявив щось в родї пасивної опозиції. Леонтій представив його в синодї як небезпечного аґітатора, що перешкаджає релїґійному успокоєнню Холмщини і зіслав його до Минської ґубернії. Ливчак перебув там довший час як зісланий адмінїстрацією, з мізерною підмогою з уряду, — втратив все майно і жив у великий бідї. А се був, по словам Соневицького оден з найбільш образованих Галичан, ревний русофіл і православний. Свої замітки про Холмську справу він списав, але Синод не дозволив помістити їх в цїлости.

Таких випадків нищення невинних людей було богато, каже автор: „против священиків Галичан, перших піонерів відродження Холмщини піднято жорстокі переслїдування: почало ся царство інтриґ!“

І на сїм пунктї Соневицький пізнав правдиву вартість Росії.

Разом беручи погляди сього чиновника-русофіла приносять нам богато несподїванок. Незамітно сам для себе Соневицький віддаляєть ся від тої „славяно-русской ідеї“, в імя якої працював ціле життє. І на полї релїґійнім і на полї національнім, і в справах мови і в полїтичних поглядах він стає в суперечности з тою проповідию обєдинення, якій добровільно посвятив ся.

З прихильника Росії він переходить у тип сепаратиста.

Його сепаратизм очевидно на вповні усвідомлений. Він обурив би ся і здивував, колиб довідав ся. що богато його поглядів — се погляди нового українства. Він сеї нової форми нашого національного руху не хоче признати: він радісно констатує, що „мазепинство“ не приняло ся в Холмщинї і „Просвіта“ в Грубешові не знайшла членів (додамо, що тут він слабше поінформований). Звичайно старший чоловік!

Для нас Соневицький цікавий передусїм як доказ, що навіть чиновники-руссофіли не затратили звязків з рідньою землею, що навіть у сїм гуртї здеморалїзованім подвійно є елементи, що мають зрозуміннє для глибоких переживань народа. Сильна є наша стихія в Холмщинї, коли і по таких змінах і в таких кругах удержала ся кріпко.

X.

ців краски Австро-Угорщини, Німеччини, Туреччини і Болгарії; 3. Відзнака „стрілецька влуча“. Українські краски і краски союзників розміщені кружками так, що творять разом стрілецьку влучу; 4. Відзнака „Загально-Українська Рада“. Се жовтий лев в синім поли з буквами З. У. Р. — Всї тсті відзнаки з целюльоіди і коштують по 20 сот.; 5. Синьо-жовті кокардки, виконані зі стяжки по 20 с.; 6. Відзнака „Лев в синім поли“, емайльова по 1 К 50 с.

Відзнаки повинні розійти ся як найскорше. Маємо переконанє, що ідейні і рухливі одиниці постарають ся, щоби кождий Українець чи Українка, дорослий чи дитина набули що найменше одну відзнаку. Така відзнака підносить народну свідомість, є споминкою великого часу, а дохід з розпродажи тих відзнак їде на стрілецкі цїли.

Дотепер появило ся 15 стрілецьких виводок (цинко-друків), виданих заходом Головної Боєвої Управи по 10 с.: 1. Стежа перед виходом; 2. Вихід на гору Повар; 3. Спочинок на горі Маківці; 4. Розстрільна коло Славська; 5. Стежа вертає зі звідів; 6. При огни на Топорівці; 7. В закопі на Маківці; 8. Стежа під проводом Рудницького; 9. Вправи в розстрільній. Сотня К. Гутковського; 10. Перед відходом; 11. По дорозї з Тухлї до Сколього; 12. Стрільці Степанівна і Галечківна на Маківці; 13. Гроби стрільців на Маківці; 14. Полонені Росіяни; 15. Загально Українська Рада.

Приготовляє ся цїлий ряд видівок (срібнодруків) по 20 сот. Вийшли дотепер 4 видівки (срібнодруки): 1. Полковник Гринько Коссак в товаристві; 2. Атаман Василь Дідушок; 3. Стрілецькі збори в Варналянці; 4. Стрільцї в поході підчас дощу.

В „Бібліотецї Головної Боєвої Управи“ появила ся брошура „Українські Січові Стрільцї в Карпатах“. На звичайнім папери, брошуроване по 1 К. (ціна пішла в гору, бо папір подорожів і посилка утруднена), на звичайнім папери в оправі 1 К 60 сот. На лїпшім папери в оправі 2 К. Ся книжочка подає на 112 стор. 65 образців, короткий начерк стрілецьких трудів в Карпатах і кілька стрілецьких описів. Слїдуючі томики сеї бібліотеки приготовляють ся.

Приготовляють ся видівки з синьо-жовтою печаткою по 10 с., синьо-жовті залїпки по 2 с., полеві листівки з окрасою по 2 с. і 10 родів стрілецьких марок по 2 с.

Гроші на видавництва просимо слати наперед переказом і долучати 80 с. на кошти опаковання і посилки до пяти кільоґрамів ваги.

Наколи Скарб Українських Січових Стрільців висилає комусь свої видавництва до ласкової розпродажи, то залучає чек (чекове конто 12.259) і просить, щоби адресат був ласкав о скілько можливо найскорше розпродати пересланї йому примірники і переслати гроші залученим чеком.

Скарб У. С. С. висилає на адресу поодиноких осіб видівки, відзнаки, марки або залїпки з долученим чеком і просить всїх, хто таку посилку одержав, щоби був ласкав прислати свою належитість на цїли Українських Січових Стрільців.

Хто би бажав дістати виказ до збирання датків, зволить зажадати його листом висланим на адресу: Zentralleitung der Ukrainischen Legion. Wien XIV. Goldschladstrasse 108.

Головний осередок замовлень є Zentralleitung der Ukrainischen Legion. Wien XIV. Goldschlagstrasse 108. Щоби однак улекшити набуваннє відзнак і карток, передав їх Скарб Українських Січових Стрільців до розпродажи в ріжні місцевости і просить поодинокі товариства, церкви, школи, купецькі фірми, щоби зволили взяти стрілецькі видавництва в розпродаж.

Під сю хвилю мають слїдуючі фірми або особи, відзнаки і листівки в розпродажи:

Бурштин: Ст. Даниловичівна.

Відень: п. А Цегельська, Wien I, Wollzeile 25. Kriegsfürsorgeamt, Жіночий Комітет, Wien VIII. Langegasse 5, Союз визволення України, Wien VIII. Josefstädterstrasse 79. Papierhandlung J. Katzer. Wien VIII. Langegasse 19, Tabak-Trafik. Wien VIII. Josefstädterstrasse 16.

Вольфсберґ: Корженьовський, Wolfsberg. Barackenlager.

Городенка: Народна Торговля.

Ґмінд: Полотнюк і др. Василь Маковський, Gmünd, N.-Oest.

Калуш: Спілка Торговельна.

Коломия: Видавнича Спілка, Народна Торговля, Михайло Гудз.

Комарно: Просьвіта.

Львів: Комісаріят У. С. С, вул. Зиморовича 20, Книгарня Товариства ім. Шевченка,

Перемишль: Народна Торговля.

Самбір: Народна Торговля, панна Ольга Рабій.

Станиславів: Народна Торговля.

Стрий: Народний Базар.

Стрипів: о. Якубів.

Сянік: Народна Торговля.

Яворів: Народний Дім.

Чернівці: Народний Дім.

Місцеві Боєві Управи будуть ласкаві занятися також збіркою датків і розпродажою видавництв. Де Місцевих Боєвих Управ нема, належить їх утворити з двох—трех осіб, охочих до поважної роботи, на взір звичайного комітету.

Порадник в справах полонених, вивезених, ранених і убитих.

З вибухом війни між осередними державами а Entent-ею перервалась очевидно безпосередна звязь комунікаційна між ними.

З бігом війни в обох тих ґрупах найшлось велике число попавших в полон жовнірів, яким порозуміння із своєю державою не можна було заборонити, противно треба було найти дороги, якими моглиби полонені подавати вістки про себе.

На основі рішеня Гаґської конвенції признано кореспонденцію воєннополонених вільною від оплати, а пересиланє тої кореспонденції як також пересилки телеґрам, гроший пакунків віддане з вибухом війни Централям Червоних Хрестів, утворених на основі женевської і гаґської конвенції у всїх державах, що підписали дотичні конвенції.

Інтернаціональна Управа Червоного Хреста має свій осідок в Женеві.

I. Переписки.

В теперішній війні переходить кореспонденція від чужих полонених, що є у нас до родин та від родин до наших полонених у ворожих державах (прим. з огляду до Росії) таку дорогу: Всї почти в Австрії висортовують листи писані до наших полонених та відсилають прямо до Відня до Централї Червоного Хреста. Туди пересилають також переписку від полонених з ворожих держав з поодиноких таборів, в яких їх інтерновано.

Всю ту переписку, коли перейде цензуру у Відни (к. u. k. Gemeinsames Zentralnachweissbureau Zensurabteilung, Wien I. Tuchlauben 8) пересилає ся через невтральні держави примірно Румунію. Швайцарію, Швецію або Данію прямо до Червоного Хреста в Петербурзі, де по зцензуруванню російською воєнною цензурою доручуєсь її нашим полоненим а від російських полонених їх родинам. Щоби переписка доходила своєї цїли треба:

1) посилати передовсїм переписні листки (листів ні). Такі листівки враз з долученою карткою на відповідь видав австр. Червоний Хрест у Відни (прим. з с.). Картки австр. Червоного Хреста з текстом німецько-російським не є ідентичні, які видано у Львові з польсько-російським текстом (український не поміщено), а коштують 4—6 сот.) З Галичини посилаючі картки не Черв. Хреста повинні зазначувати на картках, що се письмо до полоненого і тому на горі поміщати отсю допись: „Correspondance des prisonniers de guerre“. На ліво в горі посилаючий повинен помістити свою адресу а на право в горі по німецьки: „Ueber die Zensur des k. u. k. G. Z. N. B. Wien“. Ся напись вказує, що картка іде до полоненого і почта не відсилає її вже до територіяльної військової цензури, лише прямо пересилає до Відня. Кореспонденції такої не треба посилати до виділової секції Черв. Хреста у Львові, вул. Пекарська 1, бо се бюро не має права переводити цензури, ані пересилати її до ворожих держав. Посилаючи до Львова наражують свої кореспонденції на значне опізненє зваживши, що се бюро і так мусить її переслати до ц. і к. ґен. цензури у Відни, як є одинокою в цїлій Австрії.

2) Адресу полоненого і зміст треба написати читко і чорнилом.

3) Адресу і текст треба писати виключно по українськи. Поголоски будьтоби до Росії або

ОРЕСТ ЛЕВИЦЬКИЙ. 8)

Сват.

Історичне оповіданнє з волинського життя XVII століття.

(Дальше).

— Ех, reverendissime! Погарячились таки ви дуже! Треба було доручити всю справу моєму Ганнусові: повірте, він більш досвідний в таких справах, ніж ваша превелебність, — глузував каштелян зі збентеженого біскупа.

— А що чувати про Петра Станїшевського? Чи виживе він? — спитав Красицкий.

— Навряд! Рука, бач, у вас замашна: чи-ж видано, щоб одним махом розкроїти череп! Навіть мій Ганнус дивуєть ся, а він-же митець на таку роботу... Та й пані Станїшевська не певна. Чого доброго, ще, може, вашій милости прийдеть ся кумувати в неї передчасно.

— Облиште непотрібні жарти! — перебив біскуп, що не звик зносити ніякого глузування. — Краще порадьте, коли вмієте, що нам треба чинити?

— Що нам чинити? — лукаво підкреслив Стемпковський. — Ваша превелебність забуваєте, що моє й ваше становище в сїй справі зовсїм не однакове: я-ж, пак, не їздив до Омеляника й не був сватом панни Станїшевської, і мене, запевне, не стануть винувати в замірі поривати молодих панночок... А проте, не відмовляюсь служити вашій превелебности й на сей раз. Я сам, як ви знаєте, кепський правник, але є в мене певний чоловік — справжній юрист, метка, викрутна й вигадлива голова. Де не справить сей Ганнус, туди я посилаю пана Тетерю. Я зараз пришлю його до вас задля консультації, але наперед скажу: зажерлива бестія! і вашій милости прийдеть ся добре поділитись з ним тими двома сотнями червінців, що дав вам мій родич Лїневський на видатки за сватанне...

Стемпковський вийшов з покою. а через кілька хвилин сюди вступив високий. сухорлявий чоловік, з лицем простонародного українського типу, і низько вклонившись, покірно став коло порога. На вигляд йому було років з півсотні: в його непоказній постаті не було нічого визначного, і тільки видатний лоб та гострий, проймаючий погляд сїрих очей свідчили про його розум і дотепність. Се був не хто инший, як Павло Іванович Тетеря — будучий український гетьман, Не задовго перед тим він служив „реєнтом“ (управителем) канцелярії гродського суду у Володимирі, але Стемпковський, цїнуючи його хист і дотепність, переманив його до себе і настановив головним своїм „аґентом“, се-б-то повіреним.

Почалась консультація.

— Вашій превелебности слїд було-б першому виступити перед урядом, як стороні окривдженій, — навчав Тетеря. — На жаль, ви трохи спізнились: не далї, як сьогодня вранцї, родич панства Станїшевських пан Марко Гулевич заніс до суду скаргу на вас і забрав возних для освідчення хорих і поранених. Вам не зостаєть ся нічого иншого, як роспочати стрічну справу. Повірте, вашa милость, що на суді, як і на війні, частїш має перемогу той, хто наступає, а не той, хто обороняєть ся, Коли-б ви не виграли справи, ви все-таки добре загальуєте її задля противної сторони, а з того завжди перепаде й вам якась вигода.

— Гаразд, менї й самому більш подобаєть ся напирати, ніж оборонятись, — згодив ся біскуп. — Але з якою зброєю ми виступимо, се б-то, чим будемо доводити стрічну скаргу?

— О, се пуста річ. Певно. між вашими слугами, що були з вами в Омелянику, знайдуть ся поранені, а коли нема, то всякий цилюрик за півгодини підробить які завгодно рани, якраз такі, про які згадуєть ся в Статуті: „сині“, і „спухлі“, і „кровю набіглі“. А панове возні, що будуть свідчити ті рани, медицині не вчились, то й недотепні розібрати, чи то справжні рани, чи підроблені, — з усмілкою закінчив Тетеря.

Біскуп Красицький послухав ся мудрого юриста і на другий день, ранком, поїхав до ґродського суду. Там в той час розбиралась якась пуста справа; її швидко скінчили, і староста ознаймив, що готовий слухати його превелебність. В суді та в канцелярії, як і завжди, багато товпилось народу, і увесь отой натовп разом посунув ся до салї засїдання, цікавий послухати, що тут буде. Всї знали, що Красицький наков у Омелянику, — про те й на базарі озвонили, — і загальний присуд зганив сей брудний учинок і тепер кожньому хотілось послухати, як буде викручуватись знеславлений біскуп, Як же здивувались усї, коли почули, що з його вуст полилась палка обвинуюча промова! Красицького знали в Луцьку за вмілого оратора і охоче ходили слухати його до костела. Він і тепер промовляв так само, як звик у костелї: галасував над міру, кидав ся в ріжні боки, розмахував руками та знімав їх у гору, пускав очі під лоба, бив себе в груди і раз-у-раз мішав польську мову з латинською. Як уся-

до котрої небудь ворожої держави не вільно писати по українськи не є правдиві, бо так в Австрії як і у ворожих державах істнують українські цензурні відділи. Не вільно натомісць писати мішаниною українсько-російською, так само непожадане писати українською мовою, а латинськими буквами, бо того рода кореспонденції справляють трудність цензорам.

4) Адреса полоненого мусить бути дуже докладна. Російської мови побіч української поміщувати не треба.

5) Кореспонденція є безплатна.

6) Рекомендованих листів почти не приймуть.

7) Хто не має доброго і читкого письма, або не знає докладно потрібних вказівок що до сеї кореспонденції повинен звернути ся до священика, учителя або почтового урядника о поміч.

II. Посилка грошей.

До полонених можна також посилати гроші.

1) Кожда почта мусить гроші до полоненого приняти.

2) Пересилка грошей є також безплатна.

3) Посилати гроші можна двома дорогами:

а) відразу на найблизшій почті можна подати гроші. До сего однак треба виповнити заграничний переказ в той спосіб: В місци призначенім на адресу уміщують ся отсю адресу: „An die Oberpostkontrolle in Bern Schweiz“. На відтинку на ліво поміщує висилаючий свою адресу, а на право в тім місци, де мають ся наліплювати марки оплати, марок тих не наліплюєсь лише дописуєсь: „Kriegsgefangenensendung“, на другій стороні на відтинку подає ся докладну адресу полоненого, для якого призначені є гроші. Надавець відтак іде до урядника на почту, заявляє скільки хоче післати грошей а урядник перемінить валюту коронову на швайцарські франки і умістить сам на переказі квоту у валюті франка.

б) Можна також звичайними переказами післати гроші до G. Z. B. N. Auskunftsstelle für Kriegsgefangene Abt. Geldverkehr Wien I. Graben 17. з поданем на відтинку точної адреси полоненого, а з Відня вишле вже заряд ту квоту до рук полоненого. З огляду, що гроші ідуть дуже довго належить посилати менші квоти, натомісць частійше, або посилати їх телеграфічно, на що складаєсь ще доплату в квоті 6 К. На відтинку треба се зазначити, а заряд стягне собі ту квоту з пересланих йому до висилки грошей. Телеграфічні посилки грошеві належить слати лише через згадане бюро Червоного Хреста у Відни. Гроші в обох случаях можна реклямувати.

III. Посилки.

1) Пакунки до полонених приймає кожда почта.

2) Вони є вільні від почтової і цлової оплати.

3) Лише слідуючі предмети можна посилати: одіж, біле, тютюн.

4) Пакунок не може перевисшати 5 клґр. ваги.

5) Мусить бути відповідно опакований.

6) Не можна вкладати книжок листів, часописей.

7) Часописи, книжки можна посилати під подвійними звичайними опясками, хоч ворожа держава може їх сконфіскувати.

IV. Телеґрами.

До полонених можна також телеграфувати і то лише в німецькій або французькій мові (до Росії через Німеччину. Данію складає ся звичайну таксу 60 с., а за кожде поодиноке слово платить ся 39 сот. До Росії через Угри-Румунію такса 60 сот., а за слово 38 сот. До Італії такса 60 сот., слово 14 сот. До Анґлії такса 60 сот., слово 23 сот.). Тому, що адреса полоненого буває звичайно довга, пересічна телеграма коштує около 10 К. Можна також заплатити полоненому відповідь. Телеграми ідуть від 4—6 днів.

V. Вивідування є побуту ранених полонених і убитих.

Коли хтось не знає, що стало ся з яким вояком і чи він не попав в полон належить ся в першій мірі віднести о звідання про його:

1) До команди того полку при якім загублений служив. Полк відповість чи дотичний вояк попав ся в полон, чи ранений, чи загублений.

2) Полки однак висилають дотичні реєстри до Централї Червоного Хреста і тому належить в справі загублених, коли припускає ся. що він дістав ся в полон, звернути ся за його адресою до G. Z. N. B. Auskunftsstelle für Kriegsgefangene Wien I Jasomirgottstra se 6.

3) Можна зі звіданнєм звернутись прямо до російського Червоного Хреста: Гл. Упр. Общ. Краснаго Креста, центральное справочное бюро о военноплѣнныхъ, Петроградъ, або Zentrale des internationalen Roten Kreuzes Bern, Schweiz.

4) Колиж маємо дані, що дотичний вояк ранений або забитий, тоді треба за звіданнєм звернути ся до G. Z. N. B. Auskunftsstelle für Verwundete und Tote Wien VI. Dreihufeisengasse 4. Kriegsschule.

У всіх сих чотирох случаях мусить однак питаючий: а) долучити картку на відповідь, б) подати отсі дані про пошукуваного:

Імя і назвиско. . . . . .
Шаржа (чин) . . . . . .
Відділ армії (полк іґд.) . . . адреса
Приналежність (повіт і місцевість) . . . . . . запитуючого
Вік. . . . .
Загублений від дня. . . . . . .
Майбутньо полонецкий в тім а в тім місци . . . . .

У всіх тих случаях з виїмком 3) пожаданим є відносити ся лише в німецькій мові — в случаю під 3) в українській.

VI. Закладники і вивезені.

Се що сказано про переписку полонених те саме відносить ся і про вивезених закладників, будьто насильно забраних, будь евакуованих. Що до звідання їх місця побуту належить звертати ся в німецькій мові на таку адресу: Auskunftsstelle für Kriegsgeissel beim internationalen Roten Kreuz Basel Schweiz. Є случаї, що родичам полонених звертали почтові уряди або не принимали кореспонденції писаних в українській мові, і на се заявляємо, що се були надужитя і військові начальні команди видали в тій справі дуже острий обіжник з наказом, щоб такі случаї не повтаряли ся. Колиб однак мимо сего на якім небудь почтовім уряді щось подібного зайшло, треба по українськи віднести ся з жалобою до Rotes Kreuz in Wien, а ся інституція боронить совісно прав полонених.

Подані тут інформації повинна подати до відома населення в Галичині і Буковині вся преса; консисторії в епархіяльних відомостях повинні офіціяльно поручити духовенству, щоби селянам дало потрібні пояснення, а тоді не будуть наспівати запити до Червоного Хреста у Відни та не буде жалів і нарікань, що трудно довідати ся про найблизших для родин, коли їх батьки, мужі і сини попались в полон.

Відень, дня 15. падолиста 1915.

Гр. Микетей.

Чи справді бувші „руссофіли“?

Від пару тижнів лежить у нас на редакційнім бюрку листок п. Донцова „До моїх однодумців“, присланий нам разом з „Nachrichten des ukrainischen Pressbureau“, котрі, як стоїть під заголовком, видають ся у Берліні іменем якоїсь, близше неозначеної „Ukrainische Zentralorganisation“. Вправді звернений він тільки до його однодумців та думаю, що коли якась Ukrainische Zentralorganisation сей листок зі своїм орґаном розсилає, так се голос, що підлягає публичному розборови і осудови. Загально зробили ми се вже в статі п. з. „Прояви, які треба конче осудити“, а так само зробила се й „Заг. Укр. Рада“ в резолюції, поміщеній перед кількома днями в пресі. Тут з'окрема хочемо зайняти ся одним закидом сього листка, що з цілої повені наскрізь особистих нападів оден лише може мати якесь політичне значіннє, а що в устах Українця проти Українця, ще й під нинішню хвилю, є дуже тяжким замітом. Читаємо іменно в листку п. Донцова, що два члени „Союза визволення України“ (пп. Меленевський і Скоропис-Йолтуховський) се „вчорашні „р у с с о ф і л и“, бо вони були членами т. зв. „Спілки“, котра стояла на становиську „не было, нѣтъ и быть не можетъ“ української нації“ і котра „тїшилась загальною погодою української громади і як орґанізація у к р а ї н с ь к и х п е р е к и н ч и к і в“, а дальше, що „сї два союзники вже після вибуху війни належали до р у с с о ф і л ь с к о ї орґанізації Спілки“. — Заміти дуже важкі і ніяк не повинні вони остати непровіренними. Загал повинен знати, що се є сей „Союз визволення України“, що за люде його провідники та з ким веде спільну політику „Загальна Українська Рада“, з „бувшими“ а може й „завтрішними“ руссофілами, „перекинчиками“ чи з чесними українськими елементами? — Загал має право се знати і ми м у с и м о зробити „Союзови“ замїт, що він за мало опублікує про свою роботу.

Чейже не кожен Галичанин чи Буковинець може читати „Вістник Союза визволення України“ або „Ukrainische Nachrichten“. Ми знаємо, хто є Володимир Дорошенко, бо жив він між нами у Львові. Але звідки має се знати кожен патріот з Печеніжина або Роздолу, Зазулинець або Якимчиць? А тим більше, звідки він має знати, хто се пп. Маріян Меленевський або Скоропис-Йолтуховський — люде рівноє звісні декому з Львовян з їх давнїйшого побуту у Львові (в часі револ. руху в Росії), але звісні тільки під революційними псевдонімами („Басок“, „Поївич“ і т. д.), як се було в звичаю українських революціонерів і як сего вимагала осторожність перед російськими охранниками. В кождім разі ми вважали обовязком своїм як орґану публичної опінї заміти п. Донцова прослїдити, щоби часом непевні елементи не закрались в довірє загалу.

Результатами наших дослїдів дїлимось отсе з загалом, при чім замітимо, що ми мали до розпорядимости лише той скупий матеріял, що його тепер у Львові можна роздобути. Позатим засягали ми інформацій у тих Львовян, що знають пп. Меленевського і Йолтуховського з минулих літ.

Наші інформатори пізнали обох тих панів тому яких 10 літ як еміґрантів з України, зразу як членів „української революційної партії“, опісля, коли та партія розколола ся, як членів т. зв. „Спілки“. Ріжницю між обома ґрупами схарактеризовано нам як аналоґічні ріжниці серед польських партій („Polska partya socyalistyczna“ і „Proletaryat“) в т. зв. Королївстві або між чеськими соц.-демократами „автономістами“ і „централістами“ в Австрії.

Коли іменно одна з них, ідучи слїдами „Укр. Револ. Партії“, захувала повну самостійність, то друга („спілка“) мабуть з тактичних мотивів увійшла як територіяльна ґрупа в загально-російську міжнародню соц.-демократию. „Спілкане“ мали зробити се тому, аби захопити в українські руки все з'орґанізоване в „рос. соц. демократії“ робітництво України.

Інформовано нас також, що 1907 р. около сімдесять „спілчан“ вислано в Сибір, між тим пятьох послів Українців до думи.

Та ось довідуємось ми від п. Донцова, що „Спілчане“ се „руссофіли“, що „Спілка“ стояла на становиску „не было, нѣтъ и не можетъ быть украинскаго народа“, що „спілчане“ як „перекинчики“ тїшились „погодою української громади“ і т. д. — ба! що більше: що вже „по вибуху війни“ належали вони до „руссфільської Спілки“.

В такі критичні моменти, як сьогодня, таких обвинувачень не кидають ся, коли хто не хоче наразитись на закид клевети і денунціяції. Ось-чому мусїли вони нас застановити. А нуж, може що правди на сім?... Сї революціонери все

кого фахового оратора, присутність численних слухачів не тільки не бентежила його, а ще додавала йому запалу. Його голос гремів від обурення, очі горіли вогнем. Він не знаходив виразів, щоб по заслузі напятнувати нечуваний злочин пана Петра Станїшевського, який насмілив ся (хоч не сам, так через свого челядника) завдати йому, „князеві костела“, нечувану образу і зухвало підняти руку (се-б то вила) на його посвячену особу. Як правдивий християнин, він зуміє простити свою персональну образу, але в його особі зневажений високий достойник спятого костела, наступник апостольскої власти, і через те злочинець мусить потерпіти кару по заслузі. Він, біскуп, прибув до Омеляника optimo ductus affectu (з добрим заміром), щоб приязно поміркувати з паном Станїшевським про те, як краще урядити становище його небоги, яку він, без відома її опікунів, наважив ся віддати заміж cum summo ius detrimento (з превеликою задля неї шкодою). Тим часом, як він, біскуп, вів розмову cum pupilla (з своєю сиріткою), Станїшевський порозсаджував по коморах челядь звою з „шефелинами“ (списами), ощепами і з иншим оружієм і на село по хлопів послав. Він, біскуп, хотів уже попрощатись з господарем і тільки упрошував його вернути панну до кляштору, бо вона, extra mentem in lib rtat будучи (позбувшись розуму на волі), не в силі сама розважно обміркувати питаннє про свою будучину. В ту хвилину ввійшов слуга біскупів і став йому казати про ту засідку. Станїшевський почав його бити і покликав свою челядь.

(Далї буде).

булі таємничі люде, навіть лише псевдонімів уживали! Що більше: доходили нас вісти, що й дехто з австрійсько-українських політиків підносив подібні заміти проти „Союза“, покликуючись на „руссофільство“ бувших „Спілчан“. Осьчому ми взяли ся провірити справу основнійше, стараючись добути до наших рук видання „Спілки“ та все, що про неї писалось. Всеж-то: verba volant, scripta manent!

Ось лежить перед нами „листок правды“ (правопись росс. офіціяльна). На горі напись: „Соціяль-демократична робитныча Партія Россиї“. Злїва: „Пролетари всих крайин йиднайтеся!“ — з права: „Украйинська Соціяль-Демократычна Спилка“. В тексті: „Программа Соціяль - Демократычнойи Робитнычойи Партии Россиї“. Року і місця видання не означено. Програма і умотивоване її як в усіх подібних соц. демокр. видавництвах у Росії. Мова українська — доволі гарна і чиста. Та шукаємо за „руссофільством“ за „не било, нѣтъ і тд.“

Ось і маємо! На 16 сторінці ловимо оком слово „наций“. Тут і буде певно, „руссофільство“.

Читаємо точку 9 програми, що звучить:

„Право усіх наций, що входять в склад державы, самим определяти свою долю: В Росії живе дуже багато народів. Всїх їх гнїтить правительство ще більше, ніж великоросів, дає їм далеко менше прав як великоросам, не дозволяє вчити ся на рідній мові, скрізь по всїх державних та громадських институціях велить говорити по великоруськи, иноді (як напр. Украйнцям) забороняє навіть печатати на своїй мові ґазети і книжки. Соц. демокр. робітн. партия Россиї думає, щоб всї народи в Росії мали однакові права, щоб кождий мав право вчити ся на своїй мові та скрізь говорити на своїй мові; крім того, щоб окремі краї мали широке областне самопорядкування... Якби який народ (а перш усього його робітництво) захотів заснувати свою державу, то — розуміеть ся — силою його держати не можна“.

Ну! се щось якби Драгоманівщина. Його також дехто з „рутенців“ звав колись „общероссом“. Ми називаємо його: етапом в розвитку нашої політичної думки. А от на тій-же 16 сторонї впадає нам знова в око точка 8 програми, що звучить:

„Право людности удержувати просвіту на рідній мові,... право кожнього громадянина промовляти на рідній мові на зборах; введення рідньої мови поруч з державною на всїх місцевих громадських та державних институціях“.

У виводі до сеї точки читаємо: „Треба, щоби було знищене всяке силування говорити скрізь тільки одною державною мовою“!

Ну! нічого лихого! Таке саме ми говоримо в Австрії. — Глядимо сторінку блисше: Точка 7. на сторінці 15. каже:

„Скасування станів та повна рівноправність у сїх громадян незалежно від полу, релігії, раси і національности“ — а в виводі читаємо: „Наприклад Украйнції не можуть вчити ся в школах на своїй рідній мові, не можуть мати українських ґазет та наукових книжок. Це все велика несправедливість і соц.-демократи домагають ся, щоб ця несправедливість була знищена“.

Знов нічого лихого! Не тільки соц.-демократія, але й ми так само кажемо. — А от це вирвок з 14. сторінки, де точка 3. говорить про

„широке місцеве самопорядкування та областне самопорядкування для тих місцевостей, що відрізняють ся окремими бутовими умовами та складом людности“.

В виводі читаємо: „Для народу було би лутше, якби всї ті ґуберниї, де живе оден народ, що говорить одною мовою і має однакі умови життя, мали ще областне самопорядкування. Тоді народні виборні моглиби наприклад завести якунебудь вищу школу (університет) з такою мовою, на якій говорить більшість народу того краю, то-що... От наприклад всї ті ґуберниї, де живуть Украйнції, моглиби мати таке областне самопорядкування“. Се вже навіть більше, як Драгоманова „Вільна Спілка“.

Се український автономізм, той сам, на якім основує ся клич подїлу Галичини. Так одну Скилю ми вже перейшли. Програма, що правда, не така як в українській „народньої партії“, яка прямо йшла до „самостійної України“ а ніяких між типів не признавала, але — з прінціпу самостійности судячи — і не гірша, як в п. Донцова.

Що правда, програма „Спілки“ не стреміла прямо до „самостійної“ України, але й не вирікалась її. А писано її не 1915 року, в часї світової війни, колито про державну самостійність України заговорив світ, але яких 10 літ тому, коли світ не хотїв й знати України. З тої перспективи судячи, „спілчане“ більш на нашу думку прінціпіяльні, ніж п. Донцов.

А ось перед нами друга публікація: „Геть закон 3-ого юнія! Нам потрібно загального, рівного, прямого і тайного виборчого права!“ видана як передвиборча брошура в Полтаві 1912 р., (отже яких 7—8 літ пізнійше). В середині читаємо, що се видання „Української соц.-дем. Спілки соц.-дем. Партії Росиї“. Правопись вже українська, фонетична. Мова чиста. Окремими уступами йде критика „буржуазної“ думи і її партій.

Вже на 4. стороні читаємо: „Гальмують і наші змагання до просвіти, а коли ми Украйнції, або й Євреї чи инші інородці бажаємо добувати цю просвіту на рідній мові, то вже не дають і кроку ступити“.

(Конець буде).

З поезій О. Олеся.

Ой, чого ти, тополенько,
Не цвітеш,
Чом пожовклу головоньку
Хилиш-гнеш?
Чом з вітрами-парубками
Не шумиш?
А змучена-засмучена,
Мов з нелюбим заручена,
Все мовчиш?
Тільки часом до хмароньки
Скажеш ти:
„Ой, хмаронько, ой, чаронько,
Не лети.
Зірви з мене це листячко,
Це листячко — намистечко
Без краси,
У рідную родиноньку,
На милую Вкраїноньку
Віднеси“.

* * *

Ми плакали на цвинтарі безсилі,
А скрізь жовтіли на землї
Потоптані знамена милі
І наші зламані шаблї.

І сотні нас з чужинцем побратались,
Втекли від нас в ворожий стан
І разом з ворогом знущались
З кривавих наших сліз і ран.

Свої — серця нам виривали,
Чужі — тесали нам хрести,
А ми дивились і не знали,
Куди нам з цвинтаря іти.

Жертви на школу ім. Грінченка приймає Адміністрація „Українського Слова“ або Управа школи (вул. Городецька ч. 95.).

НОВИНКИ.

— **Конференції австрійських і німецьких послів.** 12. і 14. с. м. відбули в Сальцбургу конференції австрійських і німецьких послів. Сї наради мали інформаційний характер, а іменно обі сторони хотїли близше запізнатись з поглядами, на яких услівях моглоб прийти до заповідженого зближення Австро-Угорщини з Німеччиною, та приготовити витичні, на яких в своїм часї до сього покликані чинники моглиб опрацювати зближення обох союзних держав в економічній области. Нарадам проводив президент австрійської палати послів д-р Сильвестер; разом з німецькими послами брав участь в сих конференціях президент прусского сойму барон Цедтвіґ-Найкірх.

— **Увільнені австро-угорські полонені в Софії.** Увільнені з сербської неволї в Нїшу австро-угорські полонені, офіцери і жовніри прибули 14. с. м. до Софії, де стрінулись з горячим приняттєм. Болгарська королева Елеонора очікувала на двірци поїзду разом з княжнами Євдоксією та Надією; окрім сього зявились представники військових і цивільних властей та тамошнє австро-угорське посольство. Королева з княжнами привитала сердечно полонених, в замін за що австрійські офіцери та жовніри взнесли оклики в честь королївського дому та болгарського народу.

— **Інтересні виклади** про які ми в своїм часї подали вістку, зістали відложені, бо — як довідуємо ся — проф Колесса занедужав на руку.

— **І вони мають голос.** Стара девотка з львівського переулка також не остала позаду в уїданню на українське населення. От що пише „Gazeta kościelna“ в дописї з Делятина. Дооколичне „ruskie“ населення здеґенероване під зглядом фізичним і моральним. Я видів часто (пише ксьондз Стр.) як гуцулки з поблизьких сіл вертали з міста домів, з файкою у зубах „buchające trunkiem“ радіючи на свій спосіб, що дістали запомогу“. Побожний дописуватель видно досить близенько підсував ся до вертаючих, коли чув що вони „бухають трунком“. А впрочім не можна-би спитати, хто заніс ту „культуру“ в наші гірські околиці?...

— **Третя угорська воєнна позичка.** Субскрипція на третю воєнну угорську позичку виказує доси 2 міліярди корон.

— **Максимальні цїни бараболь.** „Gazeta Lwowska“ оголошує: При дрібній продажі бараболь, се є в скількостях до 10 метричних сотнарів не може продуцент зглядно купець жадати вищих цїн чим слїдуючі:

Цїни подані є в коронах за 100 кільоґр.:

В місяцю падолисті: бараболї до їди білі і жовті, рукою вибирані К. 10·50, рожеві рукою вибирані К. 10·—, бараболї не вибирані для промислових цїлей К. 8·50.

В грудні: бараболї до їди білі і жовті К. 11·50, рожеві К. 11·—, не вибирані до садження К. 9·50.

В лютім: бараболї білі і жовті К. 12·—, рожеві К. 11·50, не вибирані пастівні 10·—.

В марті: бараболї білі і жовті К. 12·50, рожеві 12·—, не вибирані 10·50.

В цвітни: бараболї білі і жовті К. 13·50, рожеві К. 13·—, не вибирані К. 11·—.

В маю: бараболї білі і жовті К. 14·—, рожеві К. 14·—, не вибирані К. 12·—.

— **Вибух гранатів на будапештенськім двірци.** Оногдї подорожні, що прибули до Будапешту, були свідками небезпечної експльозії, яка на щастє не потягнула за собою жертв в людях. З одного передїлу ваґона пасажир висїдаючи, випустив з рук валїзку на землю. В тій хвилї далась чути переразлива детонація, двірець наповнив ся димом.

Провірено, що властитель сеї валїзки — се лїкар, президент американського Червоного Хреста, Ручні ґранати, які експльодували, мав збирати лїкар на полях битви на памятку. При трусї найдено у него також власноручний лист короля Петра, в котрому він дякує лїкареви за знаменито сповнювану лїкарську службу.

— **Скандали з доставниками для італїйської армії** є щораз більші та частїйші. В послїдних днях військова управа відкрила нові обмани при доставі провіянтів для армії. В аферу є вмішані офіцери та висші урядники мінїстерства війни.

— **Траґічне самовбійство.** Дочка штабового військового лїкаря, д-ра Освальда Бика довідалась, що її муж військовий лїкар поляг на російськім фронтї. З великою енерґією розпочала вона кроки, щоб одержати дозвіл на ексгумацію та перевезення тлїнних останків мужа до Відня. Старання її увінчались успіхом, бо військові власти дали їй на се дозвіл. Коли довідалась, що дорогі їй останки мужа є в дорозї, виїхала залїзницею напроти. В приступі найвищого ґроздражнення в ваґонї списала свою послїдну волю, видала диспозиції що до свого і мужа похорону, та цїльним стрілом відібрала собі життє.

— **Молоко в Будапештї.** З Будапешту доносять, що мимо впровадження там молочних карт, недостача молока дасть ся відчувати дальше. Ґросісти-доставники не хотять молока давати в детайлїчну продажу, в наслїдок чого недостає молока навіть для дїтей понизше 2 лїт. Столиця буде приневолена супроти сього заложити свою власну молочну канцелярію, котраб обняла „молочну справу“ в цїлім містї в свої руки.

— **Замкнення панамського каналу.** Про замкнення панамського каналу, яке недавно слїдували, пишуть німецькі інжинєри, що воно було конечне, бо в наслїдок піднесення дна каналу, здасть ся із вульканїчних причин, потворились на каналї острови, які спиняли плавбу. Вправдї вже приступлено до робіт, щоб усуну-

ти перешкоди, однак вони потревають що наймenше рік, так що правдоподібно доперва в р. 1917 може бути канал назад відданий до властивої цїли.

— **Накривала із ґазет.** Наступає зимовий холод, а між тим тисячі жовнїрів й убогого населення позбавленого війною усього свого добра — потрібує теплих накривал. Дорожня або й зовсїм брак відповідного теплого матерїялу, приневолила людей оглянутись за якимось дешевим а відповідним способом зарадження сьому. І от у Данії повстав новий промисел: Тисячі родин заняті під сю пору виробл юванням накривал із ґазетного паперу. Накривала сї, які є дуже теплі й гіґієнічні — визначають ся при тім великою дешевостю.

Може бути, що сей рід жертв для жовнїрів, ранених і бідних їх родин заціка вить і нашу публику, тому подаємо отсе спосіб їх виробу, після опису у однїй із данських ґазет.

Звичайне накривало складаєть ся із осьми верств ґазетного паперу; на накривала дуже теплі — берeть ся десять верств.

Бере ся кількадесять (пересічно 50 еґземплярів) старих звичайного формату ґазет й мнеть ся й перетираєть ся їх у руках так довго аж стануть зовсїм мягкі й вапно, яке у папері находить ся — щезне зовсїм. Лиш робити се треба осторожно, щоб папір не пірвав ся тільки зробивсь зовсїм тоненький і мягкий.

Листки ґазетного паперу розкладають ся на великім столї або на долівцї в такий спосіб, щоб оден лист заходив троха поза другий і не оставало між ними порожних місць. Число верств розуміє ть ся повинно бути всюди однаке. Опісля перешивають листки у всіх напрямах грубою іґлою й мягкою бавовною або ще лїпше паперовою ниткою доти, аж зробить ся одноцїльна маса. Чим густїйше перешите, тим лїпше й тревальше буде накривало. Верх можна зробити із якогобудь матерїялу. У многих домах найдуть ся останки яких небудь тканин, які можна до виробу паперових накривал спожиткувати, так, що така колдра не буде майже нїчо коштувати. Можна до сього взяти й легку тканину, позаяк теплота її не грає тут ролї, тепло дає тут папір, який як звістно є злим провідником тепла. Тканина повинна бути тільки сильна, цїла й практичної краски.

Матерія зшиваєть ся й нею покриваєть ся паперова маса, з обох сторін, яку прикріплюєть ся добре і рівненько до верхньої тканини, остаючу ся матерію зрівнюєть ся, загинає й пришиваєсь навкруги накривала і цїла робота скінчена.

Щоби ґазети нїяким чином не могли пересувати ся — їх в ріжних місцях перешиваєть ся подвійною ниткою й скріплюєть ся на другім боцї кінцї, як то робить ся при матерацах. Практичність подібного покривала очевидна. По перше, таке накривало можна зробити без всякого кошту а принаймнї дуже дешево. Воно може бути зроблене в протягу двох годин навіть дитиною. Дуже легке, тепле і мягке. Дуже чисте й гіґієнічне, позаяк ґазети можна вийма ти й спалити, тканину випрати й дати нову верству ґазетного паперу.

Так труд, як і кошт є так маленький, що в тій роботї можуть взяти участь всї.

— **Змордованнє гр.-кат. священника на Уграх.** Перед кількома днями найдено священика Івана Шентрея в його мешканю неживим. При близшім досліді виявилось, що він впав жертвою морду.

— **Російський та французький „комісняк“.** Оден з нїмецьких професорів провірив докладно зміст російського та французького комісняка. Дослїд виказав, що французький військовий хліб є печений з чистої, добре змеленої пшеничної муки; російський хліб натомісць випікаєть ся з ячмінної муки.

ОПОВІСТКИ

Недїля, дня 21. падолиста 1915

Нинї: 21. с. м. гр.-кат. Соб. Ар. Михайла і пр. б. римо-кат. Жертв. Н. М. П.

Завтра: 22. падолиста, гр.-кат. Онисифора, римо-кат. Цецилії п.

◯ Відбудова знищених сїл в східній Галичинї. Президія Технїчної Комісії при Краєвім Товаристві господарськім „Сїльський Господар“ у Львові, просить Товаришів всїх технїчних заводів на засїданнє в цїли зложення звіту з дотеперішньої дїяльности і скомплєтовання Виділу Технїчної Комісії. Засїданнє відбудеть ся в днї 21. с. м. в недїлю, о год. 4. по полудни в льокалї „Сїльського Господаря“ при вул. Зіморовича ч. 20. І. пов. — М. Червік, голова Технїчної Комісії.

◯ Вінчаннє п. Івана Пропяз п. Оленою Березинською, відбуло ся дня 14. с. м. в Успенській церкві у Львові.

◯ Заряд „Української Самаританської Помочи“ просить присилати прочитані українські часописи, як також книжки легкого змісту до канцелярії „Укр. Сам. Пом.“ при вул. Коперніка 36.

Львів, 14. падолиста 1915.

Укр. Самаританська Поміч.

◯ Дар для школи. Вч. о. Станїслав Шпитковський, сотрудник церкви Св. Юра у Львові, вручив менї 5 К. як жертву на школу ім. Б. Грінченка, за що в імени дітий шкільних і їх родичів, складаю ласкавому жертводавцеви сим прилюдно сердечну подяку. — Сіяк.

◯ В справі ратункових комітетів. В цїли забезпечення належної нашому народови участи в повітових комітетах: ратункових, апровізацийних, воєнних чинитьб, рільничих чи аґрарних і т. д., просимо о ласкаву конечну і як найскоршу відповідь на слїдуючі питання:

1. Які комітети і під якою назвою є в кождім повітї?
2. З кількох членів складаєть ся кождий з сих комітетів?
3. Кілько членів має в кождім комітетї наш нарід і з чийого рамени кождий наш член до комітету входить?
4. Під чиїм проводом кождий поодинокий комітет остає?
5. Котрі комітети зорґанізовало ц. к. Староство а котрі Виділ повітовий, зглядно краєвий?
6. В котрих комісіях є провідником ц. к. староста або іменований ним його заступник?
7. В котрих комітетах є провідник вибраний самим комітетом, а в котрих іменований Виділом повітовим або краєвим?
8. Яка програма і який стан дїяльности кождого поодинокого комітету?
9. Як відносить ся кождий поодинокий комітет до потреб нашої людности, чи і які є заміти, жалоби і т. д.

Від скорого одержання точних відповідий на поставлені питання залежить вислїд акції, стремлячої до забезпечення належної нашому народови участи в повітових комісіях ратункових а через се в великій мірі зросте вплив на саму акцію відбудови краю.

О надісланнє відповідий просимо передовсїм членів відносних комітетів з рамени нашого Товариства, зглядно філїяльних голов, відпоручників мужів довіря і т. д. і взагалї всїх, кому на добрі народної справи залежить.

Відповіди просимо як найскорше надіслати Товариству до Львова (вулиця Зіморовича ч. 20.).

Краєве Товариство „Сїльський Господар“ у Львові.

о. Тит. Войнаровський містопрезидент

Василь Струк дир. бюра.

◯ Всїх Вп. Товаришів цивільних, які вже служили в прив. укр. ґімназіях і хотять дальше в них служити як і цивільних, що пойно зголосили ся до Орґанїзації і заявили охоту служити в прив. укр. ґімназіях, просимо ще на кілька тижнів узброїти ся в терпеливість, доки прив. ґімназії в Рогатинї і Яворові будуть реактивовані. Військових Вп. Товаришів, що вже служили і сих, що задумують служити в прив. укр. ґімназіях, просимо ще раз, негайно прислати нам свої точні адреси (де служать при війську) і відписи своїх леґітимацийних військових карт. Головне: де і при якім полку служать, шаржа, рік уродження, місце приналежности (громада, повіт, край), чи активно служив, де?

Досї зголосило ся дуже мале число, тому годї підняти акцію, а неможливе розпочинати кожду справу з окрема.

Орґанїзація учителїв прив. укр. ґімназії. Відень VIII. Strozzig. 32/12.

◯ Дирекція „Руської Щадницї в Перемишлї подає до відома, що урядує як передтим — в тім самім льокали і в тих самих урядових годинах. Від вкладок платить $4^{1}/_{2}\%$, а рентовий податок оплачує з власних фондів.

◯ Правна порада. Члени правно-економічної Секції Краєвого Товариства господарського „Сїльський Господар“ у Львові, Вп. д-р Филип Евин, краєвий адвокат у Львові і Вп. д-р Сидір Голубович, посол і краєвий адвокат у Львові, утворили при Товаристві Комісію правної поради.

О такі безплатні поради зволять звертатись інтересовані на адресу Краєвого Товариства господарського „Сїльський Господар“ у Львові, ул. Зіморовича ч. 20.

о. Тит Войнаровський, місто-президент.

Василь Струк, дир. бюра.

2—3

ЖЕРТВИ.

На „Українську Самаритансьну Поміч“,

зложили в нашій Адмінїстрації в коронах:

Ю. Мудрак, надпор. 20·—, Романчук Ів. Тарнавка 5·—, Блонарович Й., Монартер 5·—, Решетар Ів., Манастер 5·—, Н. Н. 12·—, Бунь Мик., Вацовичі 7·—, збірка з акафисту Вацовичі 6·—, о. Ів. Садовський від парохіян з Глїбович вел. 25·60, о. Пав. Стукач 10·—, Громадяни з Мацини і Розділя 16·—, Борик Гр. нач. громади Мацина 10·—, Рабія Галя, Самбір 5·—, Грицай Б., Стрілиска стар. 9·—, о. Яцишин В., Голешів 10·—, збірка від парохіян з Лисинич на руки о. Бернацького, пароха Підборець 20·—.

Послїдні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 20. падолиста 1915.

На російськім фронтї.

Війська армії Архикнязя Йосифа Фердинанда на північний захід від Олики відкинули російський наступ.

Впрочім нїчо нового.

На сербськім фронтї.

Армія ген. Кевеса заняла Новий Варос та перейшла лїнію Сєніца-Дуґопоялна-Раска.

На південний схід від сїдла Преполяку німецькі війська армії Ґальвіца ведуть бої, а армія генерала Боядєва в области Ґоляк-Пляніни.

Тимсамим три злучені війська викинули неприятеля з послїдного окраву старосербської землї.

На італїйськім фронтї.

Бої в ґорицькій области тривають далї. Ґорицький мостовий причілок атакував неприятель безуспішно в богатьох місцях, остріл юючи місто зразу легко, відтак середно.

В північній части високорівнї Добердо відновив ворог свої атаки значними силами, а так само на наші становиска на північному збочу Сан Мартіно. Більше разів прийшло до рукопашної борби.

Італїйцї зістали всюди відкинені: наша боєва лїнія як перше так і тепер є в нашім посїданню. Те саме відносить ся і до наших становиск коло Загори, де ворог вдер ся близько замкненої дороги; в завзятому бою з близька зістав він знова цїлковито прогнаний.

Наші летуни обкидали бомбами Верону, Віценцу, Трідентину, Тріцезимо, Удіну і Цервіняно.

Заступник шефа Генерального Штабу пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Лікар

Д-р Бр. Овчарський

Пекарська 39.

Секундар Загального Шпиталя, ординує від 10. до 11. рано і від 4. до 6. пополудни.

Д-р. Сильвестер Дрималик

б. лїкар мійський в Жовкві

пересів ся до Львова

і ординує при вулиці Сикстуській ч. 50.

Оголошення.

Роман Лепак і **Микола Пасїчник** з Білоголов та **Сабаль Дмитро** з Залозець (всї зі Зборівського повіту) глядають своїх родин і знайомих. — Адреса: Mykoła Pasicznyk, Barackenlager, Baracge Nr. 31.. Gmünd, Nieder-Oesterreich. 3—4

Олександер Забрейчук з Зубрець пов. Бучач, тепер при F. A. B. Nr. 5, 30·5 Mörserbatterie Nr. 19, 180 Infanteriebrigade, Feldpost 98, просить о адресу своєї жінки і знайомих. 1—3

КІНО

„Червоного Хреста“

при вул. Академічній ч. 8.

Програма від вторку 19. до 22. падолиста слїдуюча:

Конець невірної, архитвір кінематографічної штуки. — Спомини з дитинства, комедія повна гумору. — Воєнний тижневник, актуальні знимки з воєнного терену. — Малий герой, драма. — Коротке щастє, трік.

Підчас представлення грає військова музика.

НА ЧАСЇ!

Лев Горбачевський і С-ка

принимає роботи входячі в обсяг комнатного малярства.

Львів, вул. ИОСАФАТА ч. 8.

ПЕРВОРЯДНА

УКРАЇНСЬКА ЦУКОРНЯ

при вулиці Св. Миколая ч. 7.

(напроти університету)

Данила Стецкова

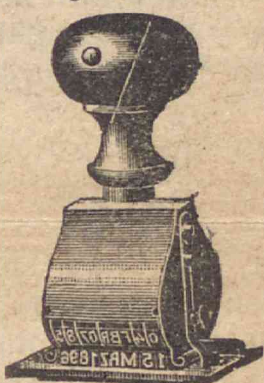
АРТИСТИЧНЕ

ЗАВЕДЕННЄ РИТІВНИЧЕ

найдешевша фабрика кавчукових стампіль

Д. ВАЙСА

у Львові вул. Сикстуська ч. 13.



виконує гарно всї ритівничі роботи з металю, литі і прасовані.

Таблиці і шильди литі в ріжних металях, адреси до машин і на двері, надгробні таблиції, назви вулиць і числа на доми.

Всї замовлення виконуєть ся в якнайкоротшім часї.

Асекуруйте своє майно від огню в

„ДНЇСТРІ“

Кождий Українець повинен асекуровати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страти, бо достаток одниці то добробит цїлого народу.

Кождий Українець повинен асекуровати ся тільки в товаристві взаїмних обезпечень

„Днїстер“

Нема жадного иншого українського товариства асекураційного — тільки один

„Днїстер“

„Днїстер“ рахує найдешевші оплати за обезпечення селянських будинків.

„Днїстер“ звертає кождорічний чистий зиск своїм членам.

„Днїстер“ оцїнює та виплачує шкоди по огні скоро і ретельно, а на членів оцїнкової комісії запрошує все двох господарів.

„Днїстер“ дає підмоги українським школам і бурсам — де виховують ся селянські дїти.

Люде асекуровані в „Днїстрі“ можуть дістати позичку у всїх великих банках і в товаристві взаїмного кредиту „Днїстер“.

Власні фонди „Днїстра“ виносять з кінцем 1913 року 4,473.970 корон,

В „Днїстрі“ можна обезпечати від крадежи з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку, цїнні папери і векслї за дешевою оплатою премії

Адреса „ДНЇСТРА“:

Товариство взаїмних обезпечень

„Днїстер“, у Львові,

у власнім домі вулиця Руська ч. 20. Тел. 788.

„СВОБОДА“

ілюстрована полїтична, просвітна і господарська часопись для українського народу.

Виходить раз на тиждень в суботу.

Редактор:

Д-р Стефан Баран.

„Свобода“ в кождім числї дає статї про полїтику, війну, просвіту і ріжні господарські справи та богато цікавих новинок.

„Свобода“, як одинока нинї українська народна часопись в Галичинї, повинна бути в хатї кождого селянина і міщанина.

Обовязком кождого свідомого Українця є ширити „Свободу“ і з'єднувати їй нових передплатників.

Передплата на „СВОБОДУ“ виносить у нас в Австрії: річно 6 К., піврічно 3 К., чвертьрічно 1·50 К; в Німеччинї: річно 6 марок, піврічно 3 марки, чвертьрічно 1 марку 50 фен.; в Америцї: річно 2 доляри, піврічно 1 доляр. Поодиноке число 10 сот., на провінції 12 сот.

До кінця 1915 року коштує „СВОБОДА“ всего **1 кор.**

Адреса „СВОБОДИ“:

Львів, Ринок число 10.

Українцї! ширіть „СВОБОДУ“!

Хто з'єднає для „Свободи“ 10 передплатників і пришле передплату до кінця 1915 р. (10 кор.), сей одержить безплатно „Свободу“ і його імя оголосить ся в „Свободі“.

Вістник Союза визволення України

Видавець:

Омелян Бачинський

Редагує комітет

Виходить два до чотири рази у місяць.

Передплата на піврік виносить 5 К., на чвертьрік 3 К., поодиноке число коштує 30 сот.



Ukrainische Nachrichten

орган „Союза визволення України“ в нїмецькій мові.

Видавець

Омелян Бачинський

Редагує комітет Союза.

Виходить чотири до шість разів у місяць.

Передплата піврічна виносить 2 К., чвертьрічна 1·20 К., місячна 40 сот., поодиноке число 10 сот.

Редакція й адмінїстрація обох органів „Союза визв. України“: Wien, VIII., Josefstädterstrass 79.

Земельний

Банк Гіпотечний

Спілка акційна у Львові

Підвалє ч. 7.

Конто почтової Щадниці ч. 116 184.

Жирове конто в Австро-угор. Банку.

Складайте щадности, взагалї зайні гроші на процент, — щоби кожня корона могла служити нар дньому господарству, та вам приносити зиск, а не марнувала ся!

Акційний капітал	К	1,300.000
Резерви Банку	„	300.000

Приймає вкладки на біжучий рахунок від К. 10 — на 4 до 4¼ проц.

Більші льокації капіталів приймає за условленим процентом.

Виплачує купони від заставних листів.

Інкатує гіпотечні рати і задатки на сплату векслевих зобовязань.

Вимінює по кориснім курсі російські рублї і німецькі марки.

Певність льокації запоручують: акційний капітал Банку резерви забезпечені вірительности і взагалї цїле його майно.

Рентовий податок оплачує Банк з власних фондів.

На жаданнє висилає довільну скільність посьвідок зложення Почтової Щадниці.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович

Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул Сикстуська 19